

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi yleisistä kielitutkinnoista

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki yleisistä kielitutkinnoista. Lailla perustettaisiin kielitutkintojärjestelmä, jonka avulla voitaisiin eri kielten kielitaitoa arvioida yhtenäisesti kielitaidon eri tasoilla.

Yleisten kielitutkintojen hallinnosta vastaisi opetushallitus. Tutkintokielistä, tutkintojen perusteista ja tutkintotodistusten sisällöstä opetushallitus päättäisi yhteiteensä perustettavan kielitutkintotoimikunnan esityksestä.

Tutkintoja voisivat opetushallituksen luvalla järjestää oppilaitokset, valtion virastot ja lai-

tokset sekä suomalaiset tai muun Euroopan talousalueen valtion lainsäädännön mukaisesti perustetut Suomeen sijoittautuneet yhteisöt. Asetuksella voitaisiin säätää tutkintojen järjestämisoikeudesta ilman lupamenettelyä. Tutkintosuorituksen saisi arvostella vain henkilö, joka on merkitty opetushallituksen pitämään luetteloon.

Tutkintojen järjestäjät voisivat periä tutkintoon osallistuvilta tutkintomaksun.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä elokuuta 1994.

YLEISPERUSTELUT

1. Nykytila

Kielitaito oli pitkään korkeasti koulutetun vähälukuisen väestönsosan sivistykseen kuulu- nut erityistaito. Viime vuosikymmeninä liikku- vuus ja maiden väliset kontaktit ovat lisäänty- neet tuntuvasti. Viime vuosina maailmankau- pan laajeneminen, turismi, uusi kehitysvaihe Keski- ja Itä-Euroopassa sekä Länsi-Euroopan integraatio ovat vauhdittaneet huomattavasti tätä kehitystä. Tavarat, palvelut, pääomat, ihmiset ja kulttuurivirikkeet kulkevat kasvavas- sa määrin yli maa-, kieli- ja kulttuurirajojen. Tästä aiheutuu suuri määrä kielikontakteja, joiden hoitamiseen joudutaan hakemaan rat- kaisuja kunkin maan lähtökohtien mukaisesti. Niissä maissa, joissa puhutaan maailmankieltä, tullaan varsin pitkälle toimeen maan omalla kielellä. Suomen kaltaisissa maissa, joiden kiel- tä ei juurikaan puhuta muualla, kielitaidosta on tullut varsin laajasti osa nykyaikaista am- mattitaitoa. Kielitaidosta on tullut myös koko

kansalle tarpeellinen yleissivistyksen osa, jota tarvitaan yhä useammin esimerkiksi vapaa-ajan harrastusten yhteydessä, erilaisessa kansalais- toiminnassa ja opiskelun välineenä.

Nuoret saavat nykyisin yleissivistävän ja ammatillisen peruskoulutuksen yhteydessä hy- vän kielitaidon. Kielivalikoima painottuu kui- tenkin vain muutamaan kieleen. Muita kieliä kuin ruotsia, englantia ja saksaa opiskellaan vähän.

Myös aikuiset opiskelevat kieliä nykyisin melko laajasti. Tilastokeskuksen aikuiskoulu- tustutkimuksen mukaan vuonna 1990 opiskeli aikuisväestöön kuuluvista kieliä yhteensä 216 000 henkilöä. Lähes kaksi kolmannesta heistä opiskeli kansalaisopistossa. Kielikoulu- sa tai -opistoissa opiskelleiden osuus oli noin 15 % ja työnantajan työpaikalla järjestämässä koulutuksessa opiskelleiden noin 8 %. Myös aikuisten kielten opiskelu painottuu muutamii- n kieliiin, vaikka hajontaa onkin enemmän kuin nuorten peruskoulutuksessa. Yli puolet aikui-

sista opiskeli englantia. Seuraavaksi suosituimpia kieliä olivat ruotsi, espanja ja saksa. Aikuisten kieltenopiskelussa on lisäksi usein ongelmana selkeiden tavoitteiden puute, mikä helposti johtaa opintojen keskeytymiseen tai taidon hitaaseen karttumiseen.

Ammateissa ja työpaikoissa, joissa kielitaito on työtehtävien hoidon kannalta välttämätöntä tai ainakin eduksi, on työpaikan hakijan tai urakehitykseen pyrkivän voitava osoittaa, että hän omaa tarvittavan tasoisen kielitaidon. Opiskelupaikan saaminen ulkomailta edellyttää, että hakija voi osoittaa omaavansa opiskelun sujumisen kannalta riittävän kielitaidon. Henkilön on näissä tilanteissa useimmiten kyettävä esittämään todistus, joka uskottavalla tavalla antaa tietoa henkilön kielitaidosta.

Jo usean vuosikymmenen ajan on useissa maailmankielissä ollut laajassa kansainvälisessä äytössä kielikokeita. Niistä ovat vastanneet lähinnä yliopistot, maan kulttuurin edistämistä ulkomailla hoitavat organisaatiot tai kielitaidon testaukseen erikoistuneet kaupalliset organisaatiot.

Tällaisia kielikokeita järjestetään myös Suomessa. Englannin kielen kokeista yleisimpiä ovat amerikkalainen Test of English as a Foreign Language ja englantilaiset Cambridge First Certificate in English ja Cambridge Certificate in Advanced English. Saksan kielen kokeista yleisimpiä ovat Zertifikat Deutsch als Fremdsprache ja Zentrale Mittelstufenprüfung. Ranskan kielen kokeista yleisin on Diplôme Élémentaire de Langue Française.

Suomessa on kehitetty myös omia kielitutkintoja. Työelämän kielidiplomiyhdistys on yhteistyössä Jyväskylän yliopistossa toimivan korkeakoulujen kielikeskuksen kanssa kehittänyt Työelämän kielidiplomi-nimisen kokeen, joka mittaa varsin vaativaa kielitaitoa englannin, saksan ja ruotsin kielessä. Kokeen kehittämistyötä on tuettu myös valtion varoin. Kokeesta perittävän maksun suuruus on rajannut suorittajien määrän vähäiseksi.

Korkeakoulujen kielikeskuksessa on lisäksi luotu testijärjestelmä, jonka puitteissa voidaan antaa todistus siitä, kuinka hyvin ulkomaalaiset osaavat suomea vieraana kielenä. Sitä käytetään lähinnä arvioitaessa, onko vieraskielisillä opiskelijoilla opiskelun kannalta riittävä suomen kielen taito. Sitä käytetään hyväksi myös annettaessa kansalaisuusasetuksessa (699/85) edellytetyjä kansalaisuushakemukseen

liitettäviä todistuksia suomen kielen taidosta. Tutkinnon suorittaneita on jo useita satoja.

Aikuisopintojen tutkintotoimikunta (AOT) järjesti 1970-luvulta aina 1990-luvun alkuun asti lähinnä peruskoulun ja lukion kielikurssien tenttimahdollisuuksia. AOT toimi aluksi vapaan sivistystyön eri järjestöjen ja myöhemmin koulu- ja opetushallituksen yhteydessä. Toimintaan käytettävissä olleiden resurssien vähäisyyden vuoksi tutkintojen suorittajamäärät eivät missään vaiheessa nousseet kovin suuriksi.

Kielitaidon testausten keskeinen ongelma on koordinoimattomuus. On olemassa suuri joukko erilaisia kielitodistuksia, joiden informaatio- ja käyttöarvo vaihtelee. Ongelma on yleismaailmallinen. Keskeinen kehityssuunta ongelman ratkaisemisessa on ollut kielitaidon tasoasteikkojen kehittäminen. Taitotasoaasteikkoja on kehitetty ainakin jo 1950-luvulla Yhdysvalloissa osana diplomaattien kielikoulutusta. Viime aikaisessa kehityksessä on suuntaa antavaksi muodostunut taitotasoaasteikko, jota englanninkielisten maiden kulttuurijärjestö English Speaking Union käytti vertaillessaan englannin kielen testien vastaavuutta. Euroopan neuvosto otti tämän asteikon yhdeksi tärkeimmäksi viitekehikseen lähtiessään muutama vuosi sitten kehittämään yleistä järjestelmää, jonka puitteissa voitaisiin yhteismitallisesti kuvata kielitutkintoja ja näin edistää niiden keskinäistä hyväksymistä. Euroopan neuvostossa viimeistellään parhaillaan asiaa koskevaa suositusta.

Toinen kielitaidon testaustoimintaan liittyvä ongelma on, että kielikokeita ja -tutkintoja ei riittävästi käytetä kielikoulutuksen tuotosten seurantaan. Erityisesti tämä koskee kansainvälisiä kielikokeita. Silloin kun kielitestaajajärjestelmä on kansallinen, voidaan kokeitten ja tutkintojen tuottamaa tietoa paremmin käyttää kielikoulutuksen kehittämiseen.

Kolmas kielitaidon testaustoiminnan ongelma liittyy laatuun. Kielitestiä vertailtavuus edellyttää myös toiminnan laadun yhteismitallisuutta. Testauksen laatutason varmistamiseen ei kuitenkaan toistaiseksi ole voitu kiinnittää riittävästi huomiota.

Eriyistäköitöksiä varten on Suomessa kahdenlaisia säädöksiä säänneltyjä kielitutkintoja. Valtion virkamiehiltä vaadittavasta kielitaidosta annettu lain (149/22) nojalla annettussa asetuksessa suomen ja ruotsin kielen taidon osoittamisesta (442/87) säädetään, että vaadittava suomen tai ruotsin kielen taito joko

osoitetaan erityisessä kielitutkinnoissa tai katsotaan saavutetuksi opintojen yhteydessä. Kielitutkinto suoritetaan sen vaativuudesta riippuen joko tutkintolautakunnalle taikka sen vakinaiselle tai apujäsenelle. Viralliseksi kääntäjäksi hyväksymisen yhtenä edellytyksenä on, että henkilö on suorittanut virallisista kääntäjistä annetussa laissa (1148/88) tarkoitetun kääntäjien tutkintolautakunnan toimeenpaneman tutkinnon.

2. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Esityksessä ehdotetaan, että Suomessa otettaisiin käyttöön yleiset kielitutkinnot, joiden avulla voitaisiin eri kielten taitoa arvioida yhtenäisesti kielitaidon eri tasoilla. Yleiset kielitutkinnot antaisivat kansalaisille mahdollisuuden osoittaa kielitaitonsa sen hankkimistavasta riippumatta ja käyttää samaansa tutkintotodistusta kaikissa niissä yhteyksissä, joissa ei edellytetä erityisesti kyseiseen tarkoitukseen kehitettyä tutkintoa.

Tarkoituksena on, että yleisissä kielitutkinnoissa noudatettaisiin Euroopan neuvostossa valmisteltua kielitaidon määrittelytapaa ja taitotasosteikkoja. Yleiset kielitutkinnot olisivat toiminnallista yleiskielitaitoa mittaavia tutkintoja. Ylimmät taitotasot kattavia tutkintoja voitaisiin myöhemmässä vaiheessa tarvittaessa myös eriyttää alakohdaisesti. Tutkinnot muodostuisivat testeistä, joissa arvioitaisiin tekstin ymmärtämistä, kirjoittamistaitoa, puheen ymmärtämistä, puhumistaitoa sekä rakenteiden ja sanaston hallintaa. Eri kielten tutkinnoissa olisi yhtenäisesti määritelty käsiteltävät aihealueet ja kielenkäyttötarkoitukset. Taitotasosteikko olisi yhdeksänportainen. Ensi vaiheessa tutkinnot otettaisiin käyttöön englannin, ruotsin, saksan, ranskan, venäjän, espanjan ja suomen kielessä.

Yleisiä kielitutkintoja käytettäisiin hyväksi myös aikuisten kieltenopetuksessa. Tutkinnot ja niissä käytetty taitotasosteikko antaisivat aikuisille mahdollisuuden asettaa opiskelulle aikaisempaa selvempiä tavoitteita ja myös todeta tavoitteiden saavuttaminen. Kielenopetusta järjestävät korkeakoulut ja laitokset sekä yksityiset kielikoulut voisivat suunnitella opetuksensa tutkintojen perusteiden mukaisesti. Lisäksi voitaisiin tutkintojen kehittämisessä ja järjestämisessä syntynyttä tietämystä käyttää

hyväksi kieltenopetuksen kehittämisessä ja kieltenopettajien koulutuksessa.

Kielitutkintojärjestelmän korkeatasoisuus ja julkinen uskottavuus edellyttää järjestelmän eri osapuolille asetettuja korkeita vaatimuksia ja tehokkaasti toimivaa valvontaa. Säännökset, joilla näihin vaatimuksiin vastattaisiin, koskisivat jäljempänä esitettävällä tavalla sekä järjestelmän ylläpitämisestä ja kehittämisestä vastaavaa keskushallintoa että tutkintoja käytännössä järjestäviä organisaatioita ja tutkintosuorituksia arvostelevia henkilöitä.

Tutkintojen ylläpitämisestä ja kehittämisestä vastaisi opetushallitus. Opetushallituksen yhteyteen perustettaisiin kielitutkintotoimikunta. Tutkintojärjestelmään liitettävistä kielistä, tutkintojen perusteista ja tutkinnoista annettavien todistusten sisältämästä informaatiosta opetushallitus päättäisi kielitutkintotoimikunnan esityksestä. Kielitutkintotoimikunta toimisi lisäksi neuvoo-antavana asiantuntijaelimenä muissa yleisiä kielitutkintoja koskevissa asioissa.

Opetushallitus päättäisi myös testien laatimisesta ja käytöstä. Testien laatimista varten se voisi solmia toimeksiantosopimuksia korkeakoulujen ja muiden kielitaidon asiantuntemusta omaavien tahojen kanssa. Testejä voitaisiin sellaisenaan yleensä käyttää vain kerran, minkä takia opetushallituksen tulisi voida päättää, minä ajankohtina tutkintoja järjestetään.

Yleisiä kielitutkintoja voisivat opetushallituksen luvalla järjestää julkisen valvonnan alaiset oppilaitokset, valtion virastot ja laitokset sekä suomalaiset tai muun Euroopan talousalueen valtion lainsäädännön mukaisesti perustetut Suomeen sijoittautuneet yritykset ja muut yhteisöt. Tarkoituksena on, että tutkintojen järjestäjien verkosta muodostuisi koko maan kattava ja helposti tavoitettava, mutta vain sen laajuinen, että tutkintojen järjestämistä voidaan tehokkaasti valvoa. Asetuksella voitaisiin lisäksi säätää tutkintojen järjestämisoikeudesta ilman lupamenettelyä. Tarkoitus on säätää, että lupaa ei vaadittaisi korkeakouluilta.

Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen (ETA-sopimuksen) sijoittautumisoikeutta ja palveluiden tarjoamisen vapautta koskevien määräysten mukaan palvelun tarjoamisen tulee pääsääntöisesti olla mahdollista myös muun Euroopan talousalueen valtion (ETA-valtion) yhteisöille, joko toisesta ETA-valtiosta käsin tai Suomeen sijoittautuneena. Sijoittautumisvapautta ja palvelujen tarjoamisen vapautta koskevan rajoituksen säätäminen edellyttää, että

toimintaan liittyy julkisen vallan käyttöä tai että voidaan osoittaa jokin tärkeä yleinen etu, jonka turvaamiseksi rajoitus on tarpeen, ja että rajoitus on välttämätön tuon tavoitteen saavuttamiseksi. Tutkintojen järjestämisen julkisen luotettavuuden vaatimaa tehokasta valvontaa voidaan pitää edellä tarkoitettuna yleisenä etuna. Sen vuoksi muun ETA-valtion lainsäädännön mukaisesti perustetut yritykset tai muut yhteisöt voisivat tulla kysymykseen tutkintojen järjestäjinä vain silloin, kun ne olisivat sijoittautuneet Suomeen.

Tutkintojen järjestämistä valvoisivat opetushallitus ja järjestämiensä tutkintojen osalta korkeakoulut. Opetushallituksen olisi peruutettava tutkintojen järjestämislupa, jos luvan haltijan toiminnassa ilmenisi epäkohtia, joita ei kehotuksesta huolimatta korjattaisi.

Tutkintosuorituksia saisivat arvostella ainoastaan henkilöt, jotka on merkitty opetushallituksen pitämään luetteloon. Asetuksella on tarkoitus säätää, että luetteloon merkittävän henkilön tulisi olla asianomaisen kielen opettajakelpoisuuden omaava tutkinnon ja aineenhallinnan osalta ja että hän olisi osoittanut riittävä taitoa opetushallituksen hyväksymässä arvostelukoulutuksessa. Asetuksella on edelleen tarkoitus säätää, että merkintä olisi määrälläinen. Uuden merkinnän edellytyksenä olisi, että henkilö osoittaisi ylläpitäneensä taitoaan säännöllisesti. Mikäli henkilön suorittamassa arvostelussa ilmenisi olennaisia epäkohtia, voisi opetushallitus määrääjän kuluessakin poistaa merkinnän.

Yleisten kielitutkintojen järjestäjä voisi periä kustannustensa kattamiseksi tutkintoon osallistuvilta maksun.

Esitykseen ei sisälly säännöksiä tutkintosuoritusten arvostelun oikaisumenettelystä. Arvosteluun tyytymättömällä olisi ilman säännöksiäkin aina mahdollisuus pyytää tutkinnon järjestäjältä oikaisua ilmeiseen virheellisyyteen. Li-

säksi esityksen mukaan opetushallitus voisi peruuttaa luvan tutkintojen järjestämiseen ja poistaa arvostelun suorittajan luettelosta, jos olennaisia epäkohtia ilmenee.

3. Esityksen vaikutukset

Yleisten kielitutkintojen ylläpitämisestä ja kehittämisestä vastaisi opetushallitus, jonka yhteyteen perustettaisiin erityinen kielitutkintotoimikunta. Tarvittavat määrärahat sisältyisivät opetushallitukselle ja aikuiskoulutuksen kehittämiseen osoitettaviin määrärahoihin, joista päätettäisiin vuosittain valtion talousarvion hyväksymisen yhteydessä.

Tutkintojen järjestäjinä toimisivat olemassa olevat organisaatiot. Ne kattaisivat kustannuksensa tutkintoon osallistuvilta perittävillä tutkintomaksuilla. Maksujen kohtuullisuus varmistettaisiin siten, että maksujen enimmäismäärästä päättäisi opetusministeriö.

4. Asian valmistelu

Asiaa on sisällöllisesti valmisteltu opetushallituksen asettamassa työryhmässä. Lakiehdotus on valmisteltu opetusministeriössä virkamiesryhmänä. Luonnoksesta pyydettiin lausunnot keskeisiltä työmarkkinajärjestöiltä, kielikoulutusta järjestäviltä korkeakouluilta ja eräiltä oppilaitoksilta, eräiltä kielitaidon testaukseen liittyviltä viranomaisilta ja järjestöiltä sekä oikeusministeriöltä, valtiovarainministeriöltä ja opetushallitukselta. Esitys on laadittu luonnoksesta saatujen lausuntojen sekä oikeusministeriön, Suomen kuntaliiton, korkeakoulujen kielikeskusten ja Työelämän kielidiplomiyhdistyksen edustajien kanssa käytyjen neuvottelujen pohjalta.

YKSITYSKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotuksen perustelut

1 §. *Soveltamisala.* Yleisellä kielitutkinnolla tarkoitettaisiin kielitaidon osoittamista tätä tarkoitusta varten järjestetyssä tutkintotilaisuus-

nessa. Yleisissä kielitutkinnoissa ei kiinnitettäisi huomiota tapaan, jolla kielitaito on hankittu.

Valtion virkamiehiltä vaadittavan kielitaidon osoittamisesta säädetään valtion virkamiehiltä vaadittavasta kielitaidosta annetun lain nojalla

säädetyssä asetuksessa suomen ja ruotsin kielen taidon osoittamisesta. Sen mukaan valtion virkaan vaadittava suomen tai ruotsin kielen taito osoitetaan mainitussa asetuksessa tarkoitettussa erityisessä kielitutkinnossa tai katsotaan saavutetuksi opintojen yhteydessä. Yleinen kielitutkinto ei ainakaan tässä vaiheessa olisi mainitussa asetuksessa tarkoitettu kielitutkinto.

2 §. *Tutkintojen hallinto.* Yleisten kielitutkintojen vastuuviranomaisena toimisi opetushallitus. Sen yhteyteen perustettaisiin asiantuntijaelimeksi kielitutkintotoimikunta. Asetuksella on tarkoitus säätää, että se edustaisi kieltenopetuksen, kielitaidon testauksen ja työmarkkinoilla tarvittavan kielitaidon asiantuntemusta. Käyttöön otettavista tutkintokielistä, tutkintojen perusteista ja todistuksiin sisällytettävästä informaatiosta opetushallitus päättäisi kielitutkintotoimikunnan esityksestä. Opetushallitus päättäisi lisäksi tutkinnoissa käytettävien testien laatimisesta ja niiden käytöstä.

3 §. *Tutkintotasot.* Tutkinnoissa käytettävistä taitotasosteikosta säädettäisiin asetuksella. Tarkoituksena on, että asteikkona käytettäisiin Euroopan neuvostossa valmisteltua yhdeksänportaista taitotasosteikkoa.

4 §. *Tutkintojen järjestäminen.* Tutkintojen järjestäjinä voisivat tulla kysymykseen laajasti erilaiset suomalaiset ja muiden ETA-valtioiden Suomeen sijoittautuneet organisaatiot. Yleensä tutkintojen järjestäminen olisi mahdollista vain opetushallituksen luvalla. Asetuksella on tarkoitus säätää luvan myöntämisen edellytyksiksi hakijan toiminnan vakiintuneisuus alalla sekä tilojen ja laitteiden asianmukaisuus. Asetuksella on edelleen tarkoitus säätää, että opetushallitus voisi myöntää lupia vain sellaisessa laajuudessa, joka mahdollistaa tutkintojen järjestämisen tehokkaan valvonnan.

Asetuksella voitaisiin lisäksi säätää tutkintojen järjestämisoikeudesta ilman lupamenettelyä. Tarkoituksena on, että järjestämislupaa ei vaadittaisi korkeakouluilta.

Tutkintojen järjestäjän velvollisuuksista säädettäisiin asetuksella. Tarkoituksena on, että tutkintojen järjestäjän tulisi pitää asianmukaista arkistoa ja toimittaa viranomaisille niiden tarvitsemat tiedot tutkintojen järjestämisestä. Luvan saaneen tutkinon järjestäjän tulisi lisäksi ilmoittaa opetushallitukselle lupaan liittyvien olosuhteiden olennaisista muutoksista. Tutkinon järjestäjä ei saisi käyttää tutkinnon arvostelussa henkilöä, joka on osallistunut tutkintoon osallistuvien opetukseen.

Tutkintojen järjestämisestä valvoisi opetushallitus. Se seuraisi tutkintojen järjestäjien ja tutkintojen arvostelijoiden toimintaa ja tutkintojen järjestämisen tasoa ja puuttuisi tarvittaessa epäkohtiin. Tutkintojen järjestämisestä korkeakouluissa valvoisivat kuitenkin korkeakoulu itse.

Opetushallituksen olisi valvontaviranomaisena peruutettava tutkintojen järjestämislupa, jos luvan haltija ei kehotuksesta huolimatta korjaisi sen toiminnassa osoitettuja epäkohtia.

Asetuksella säädettäisiin myös tutkintotodistusten antamisesta. Tarkoituksena on, että tutkintotodistuksen allekirjoittaisivat tutkinnon järjestäneen laitoksen edustaja ja tutkinnon arvostellut henkilöt.

5 §. *Tutkintosuorituksen arvostelu.* Tutkintosuorituksia saisivat arvostella ainoastaan opetushallituksen pitämään luetteloon merkityt henkilöt. Asetuksella on tarkoitus säätää luetteloon merkitsemisen edellytyksiksi, että henkilöllä on korkeakoulun tai oppilaitoksen asianomaisen kielen lehtorin tai opettajan kelpoisuus tutkinnon ja aineenhallinnan osalta ja että hän on opetushallituksen hyväksymässä arvostelukoulutuksessa osoittanut omaavansa riittävän taidon. Asetuksella on edelleen tarkoitus säätää, että merkintä luettelossa olisi määräaikainen. Uusi merkintä edellyttäisi, että taitoa on ylläpidetty. Mikäli henkilön suorittamassa arvostelussa ilmeneisi olennaisia epäkohtia, voisi opetushallitus poistaa merkinnän.

6 §. *Tutkintomaksu.* Tutkinnon järjestämiseksi aiheutuvien kustannustensa kattamiseksi tutkinnon järjestäjä voisi periä tutkintoon osallistuvilta maksun. Maksujen kohtuullisuuden varmistamiseksi niiden enimmäismäärästä päättäisi opetusministeriö.

7 §. *Tutkintonimikkeen käyttö.* Tutkintotodistusten arvon turvaamiseksi yleisen kielitutkinnon nimi suojattaisiin.

8 §. *Muutoksenhaku.* Opetushallitus tekisi tämän lain ja sen nojalla annettavan asetuksen perusteella päätöksiä, jotka koskisivat tutkintojen hallintoa, tutkintojen järjestämislupia ja henkilöiden merkitsemistä arvostelun suorittajista pidettävään luetteloon. Päätösten luonteen vuoksi niihin ei saisi hakea muutosta valittamalla.

9 §. *Tarkemmat säännökset.* Pykälä sisältää tavanomaisen asetuksenantovaltuuden.

10 §. *Voimaantulo.* Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä elokuuta 1994.

11 §. *Siirtymäsäännös.* Yleisten kielitutkinto-

jen valmistelutyössä välttämättömistä kokeilututkinnoista opetushallitus on antanut todistuksia jo ennen tämän lain voimaantuloa. Näiden tutkintojen suorittajien oikeusturva edellyttää, että he saavat todistuksen, joka osoittaa heidän aikaisemmin saamansa todistuksen vastaavuuden tämän lain mukaisesti suoritettujen tutkinnon kanssa.

2. Tarkemmat säännökset ja määräykset

Opetushallituksesta annetun lain (182/91) 1 §:n 2 momentin mukaan asetuksella säädetään, mitkä koulut ja oppilaitokset sekä muut

toiminnot kuuluvat opetushallituksen toimialaan. Opetushallituksesta annettuun asetukseen (183/91) lisättäisiin säännös, jonka mukaan yleiset kielitutkinnot kuuluisivat opetushallituksen toimialaan. Tutkintoja koskevat asiat säädettäisiin opetushallituksen aikuiskoulutuksen linjan käsiteltäviksi.

3. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä elokuuta 1994.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

yleisistä kielitutkinnoista

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Soveltamisala

Yleisiä kielitutkintoja järjestetään siten kuin tässä laissa säädetään.

Valtion virkamiehiltä vaadittavan suomen ja ruotsin kielen taidon osoittamisesta säädetään erikseen.

2 §

Tutkintojen hallinto

Yleisten kielitutkintojen ylläpitämisestä ja kehittämisestä vastaa opetushallitus.

Tutkintokielistä, tutkintojen perusteista ja tutkintotodistusten sisällöstä päättää opetushallitus sen yhteydessä toimivan kielitutkinto- toimikunnan esityksestä. Kielitutkinto- toimikunnasta säädetään tarkemmin asetuksella.

Tutkinnoissa käytettävien testien laatimisesta ja käytöstä päättää opetushallitus.

3 §

Tutkintotasot

Tutkintojen arvostelussa käytettävästä taitotasoasteikosta säädetään asetuksella.

4 §

Tutkintojen järjestäminen

Opetushallitus voi hakemuksesta myöntää julkisen valvonnan alaiselle oppilaitokselle, valtion virastolle tai laitokselle, rekisteröidylle suomalaiselle yhteisölle tai säätiölle taikka muun Euroopan talousalueen valtion lainsäädännön mukaisesti perustetulle Suomeen sijoitautuneelle yhteisölle luvan järjestää yleisiä kielitutkintoja. Asetuksella voidaan säätää tutkintojen järjestämisestä ilman lupamenettelyä.

Tutkintojen järjestämisluvan myöntämisen edellytyksistä, tutkinnon järjestäjän velvollisuuksista ja tutkintotodistusten antamisesta säädetään asetuksella.

Tutkintojen järjestämistä valvovat opetushal-

litus ja järjestämiensä tutkintojen osalta korkeakoulut. Opetushallituksen on peruutettava tutkintojen järjestämislupa, jollei luvan haltija enää täytä luvan myöntämisen edellytyksiä, jollei asetuksella säädettyjä velvollisuuksia noudateta tai jos luvan haltijan toiminnassa ilmenee olennaisia puutteita eikä luvan haltija kehotuksesta huolimatta annetussa määräajassa korjaa osoitettuja epäkohtia.

5 §

Tutkintosuorituksen arvostelu

Tutkintosuorituksen saa arvostella vain henkilö, joka on merkitty opetushallituksen pitämään luetteloon. Luettelosta ja siihen merkittämisen edellytyksistä säädetään tarkemmin asetuksella.

6 §

Tutkintomaksu

Yleisten kielitutkintojen järjestäjä voi periä tutkintoon osallistuvilta maksun, jonka enimmäismäärästä päättää opetusministeriö.

7 §

Tutkintonimikkeen käyttö

Yleisen kielitutkinnon nimeä saa käyttää

vain tutkinnosta, joka on suoritettu tämän lain mukaisesti.

Muutoksenhaku

Opetushallituksen tämän lain tai sen nojalla annetun asetuksen perusteella tekemiin päätöksiin ei saa hakea muutosta valittamalla.

9 §

Tarkemmat säännökset

Tarkemmat säännökset tämän lain täytäntöönpanosta annetaan asetuksella.

10 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä elokuuta 1994.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

11 §

Siirtymäsäännös

Opetushallituksen tulee antaa henkilölle, jolle se ennen tämän lain voimaantuloa on antanut todistuksen aikuisten kielitaitotutkinnosta, todistus siitä, miten kyseinen tutkinto vastaa tässä laissa tarkoitetun tutkinnon suorittamista.

Helsingissä 6 päivänä toukokuuta 1994

Tasavallan Presidentti

MARTTI AHTISAARI

Opetusministeri *Olli-Pekka Heinonen*

